

Fråga om en överförmyndare varit jävig vid handläggningen av ett förvaltare ärende

---

I ett beslut den 31 mars 2000 anförde JO Pennlöv följande.

Anmälan m.m.

Sedan överförmyndaren i Lidingö stad, AA, ansökt om anordnande av förvaltare för BB beslutade Södra Roslags tingsrätt den 15 december 1998 att interimistiskt anordna förvaltare för BB. Förvaltare skulle avse förvaltning av BB:s egendom. Den 14 april 1999 meddelade tingsrätten ett slutligt beslut om förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (FB). Tingsrätten förordnade CC att som förvaltare bevaka BB:s rätt, förvalta hennes egendom samt sörja för hennes person.

DD har ifrågasatt överförmyndaren AA:s lämplighet som överförmyndare. Hon har därvid anförts bl.a. följande.

AA borde på grund av jäv ha avhållit sig från att handlägga förvaltare ärendet rörande BB. Anledningen till jävet är att han hade uppträtt som ombud för BB:s motpart i en fastighetstvist, där han bl.a. yrkat skadestånd av BB med ca 450 000 kr. Grunden för skadeståndsyrkandet var att BB enligt köparna, makarna EE, inte hade fullföljt en fastighetsförsäljning och inte låtit makarna EE få tillträde till fastigheten. Tingsrätten meddelade dom i målet den 30 juni 1998. Tingsrätten beslutade att BB enbart skulle betala makarna EE för kostnaderna för dubbelt boende med sammanlagt 129 837 kr jämte ränta. BB kunde inte betala den summan. En god vän till henne övertog betalningen och betalade direkt till BB:s advokat. Pengarna inbetalades dock inte till kronofogdemyndigheten. Därefter vände sig makarna EE till kronofogdemyndigheten med en begäran om utmätning av sin fordran på BB. Den 23 september 1998 fick BB en underrättelse från kronofogdemyndigheten om fastighetsutmätning. BB fick besked om att fastigheten skulle säljas på exekutiv auktion om inte betalning skulle ske. I december 1998 ansökte överförmyndaren AA om fullständigt förvaltare för BB hos tingsrätten, varvid han föreslog förvaltare gällande förvaltning av hela BB:s egendom omfattande fastigheten. Advokat FF som av tingsrätten förordnats som

god man att bevaka BB:s intressen bedömde att det var tillräckligt med godmanskap åt BB.

DD har även framfört klagomål mot förvaltaren CC:s sätt att fullgöra sitt uppdrag.

Utredning

Sedan överförmyndarens akt lånats in och granskats har anmälan remitterats till överförmyndaren för utredning och yttrande. I remissvaret har överförmyndaren AA anfört bl.a. följande.

På JO:s begäran översände jag den 9 november 1999 akten avseende rubr. I ett följebrev yttrade jag mig över DD:s antagande om att jag samtidigt skulle ha verkat som ombud för makarna EE och som överförmyndare med tillsyn över en förvaltare för rubr.

Såsom jag redan framhållit och kunnat visa bygger DD sitt antagande på felaktiga grunder. Jag avslutade mitt uppdrag för makarna EE i och med att tingsrätten meddelade sin dom den 30 juni 1998. Jag biträdde dem på intet vis i tid därefter. Vad makarna EE således i tid efter sagda datum företagit sig gentemot rubr. har jag endast erfårit på omvägar.

När det kom till min kännedom att makarna EE vänt sig till kronofogden med begäran om utmätning av sin fordran och dessutom visste vad tingsrätten hade kommit fram till i sin sagda dom ansåg jag, att rubr. var i behov av en förvaltare för att få sina intressen tillgodosedda.

Tingsrätten delade denna min uppfattning och meddelade först ett interimistiskt beslut och sedan ett slutligt beslut om förvaltarskap för rubr. den 14 april 1999.

I och med lämnandet av dessa upplysningar och vad jag anfört tidigare anser jag mig ej kunna tillföra frågan om "samtidighet" mycket mer.

DD har kommenterat remissvaret.

Bedömning

Inledningsvis vill jag klargöra att förvaltare inte står under JO:s tillsyn. Jag är därför förhindrad att uttala mig i frågor som rör förvaltarens åtgärder. Min granskning omfattar endast överförmyndarens handläggning. Vad som anförts angående CC:s utövande av förvaltarskapet föranleder således ingen kommentar från min sida.

Kommunallagens (1991:900) bestämmelser om jäv i 6 kap. 24-27 §§ är tillämpliga vid handläggningen av ärenden hos överförmyndare (FB 19:16). I 6 kap. 25 § 1-3 upptas sakägar-, intresse- och släktskapsjäv samt ställföreträdar- och ombudsjäv. Dessutom finns en generalklausul, vilken avser vissa situationer, som inte täcks av övriga jävsgrunder, s.k. delikatessjäv (6 kap. 25 § 4). Enligt denna bestämmelse är en förtroendevald eller anställd hos kommunen jävig, om det i övrigt finns någon omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet. Enligt 6 kap. 24 § får den som är jävig inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Från jäv bortses enligt 6 kap. 26 § när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

DD:s klagomål i denna del går ut på att AA på grund av jäv bort avhålla sig från att handlägga förvaltarskapsärendet rörande BB. Anledningen till jävet skulle vara AA:s agerande kort tid innan frågan om förvaltarskap aktualiserades då han som

ombud för BB:s motpart i en fastighetstvist bl.a. yrkat skadestånd av BB med ca 450 000 kr. Den jävsgrund som kan aktualiseras är delikatessjäv.

Det grundläggande syftet med jävsreglerna i kommunallagen är att öka förtroendet för den kommunala förvaltningen och skapa garantier för objektivitet och opartiskhet vid handläggningen av ärenden. Överförmyndaren AA hade kort tid innan han väckte frågan om förvaltare för BB uppträtt som ombud för hennes motpart i en rättegång som både avsåg stora belopp och som måste ha framstått som mycket väsentlig för BB personligen. Genom förvaltare aktualiserades på nytt frågor om fastighetens försäljning och BB:s möjlighet att själv bestämma över bl.a. fastigheten. Jag tar i detta sammanhang självfallet inte ställning till det berättigade i att ansöka om förvaltare. Denna fråga har ju för övrigt avgjorts av domstol. Emellertid borde det – även om formellt jäv inte förelåg – ha framstått som uppenbart för AA att BB kunde uppfatta honom som fortfarande företrädande en motpart och härigenom ha intressen som stred mot hennes personliga. Som tidigare anförts är det av största vikt att tilltron till överförmyndares objektivitet inte kan ifrågasättas. Enligt FB 19:5 skall det finnas en ersättare för överförmyndaren. Ett skäl till denna regel är självfallet att möjlighet skall finnas att undvika jävssituationer. Även om – som tidigare anförts – en formell jävssituation inte skulle föreligga borde det ha varit uppenbart för AA hur BB skulle kunna uppfatta situationen. Han borde därför ha överlåtit på sin ersättare att handlägga frågan om förvaltare. För sin underlåtenhet i detta avseende förtjänar han kritik.